

Apostolien teot 8

Apt. 5:33-6:15

Viime kerralla tässä Alusta alkaen –ohjelmassa pääsimme Apostolien tekojen viidennen luvun jakeeseen 32. Kuulimme, kuinka apostolit joutuvat taas juutalaisten korkeimman neuvoston kuulusteltaviksi. Pietari piti siellä puheen ja todisti Jeesuksen ylösnousemuksesta. Jatkamme jakeesta 33.

Pietarin henki höllässä

Tämän kuullessaan neuvoston jäsenet olivat pakahtua raivosta ja aikoivat tappaa heidät (Apt. 5:33).

Miksi tällainen reaktio? Pietarihan oli vain aivan rauhallisesti todistanut Jeesuksesta. Olihan hänen puheessaan tosin selkeä piikki neuvoston jäseniä kohtaan: ”Meidän isiemme Jumala on herättänyt kuolleista Jeesuksen, jonka te ripustitte ristinpuulle ja murhasitte”. Mutta se piti paikkansa. Neuvosto oli murhauttanut Jeesuksen kehottamalla kansaa pyytämään Pilatusta ristiinnaulitsemaan hänet ja vapauttamaan hänen sijastaan Barabbaksen.

Syynä raivostumiseen oli juuri tämä. Pietarin puhe toi esiin neuvoston syyllisyyden Jumalan edessä. Paljon helpompaa kuin myöntää se oli raivostua. Pietarin henki oli sillä hetkellä höllässä.

Gamaliel toppuuttelee

Silloin nousi neuvoston keskeltä eräs fariseus, Gamaliel-niminen lainopettaja, jota koko kansa piti arvossa. Hän käski viedä miehet hetkeksi ulos ja sanoi sitten: ”Israelilaiset, harkitkaa tarkoin, ennen kuin teette mitään näille miehille (Apt. 5:34-35).

Gamaliel oli UT:n ulkopuolistenkin juutalaisten lähteiden mukaan tunnettu ja arvossa pidetty rabbi. Hän oli luultavasti vielä tunnetumman rabbi Hillelin poika ja esimerkiksi Saulus –nimisen fariseuksen opettaja. Tuo Salus omaksui kristityksi kääntymisensä jälkeen nimen Paulus, eli Paavali.

Gamaliel varoitti siis neuvostoa käymästä apostolien kimppuun. Hän perusteli varoitustaan seuraavalla tavalla:

Ennen meidän päiviämme esiintyi Teudas. Hän väitti jokin olevansa ja saikin mukaansa neljäsataa miestä, mutta hänet tapettiin ja koko hänen kannattajajoukkonsa hävisi jäljettömiin. Hänen jälkeensä esiintyi verollepanon aikoihin Juudas Galilealainen. Myös Juudas houkutteli kansaa puolelleen, mutta hänkin sai surmansa ja koko hänen kannattajajoukkonsa joutui hajalle. Siksi annan teille nyt tämän neuvon: jättäkää nämä miehet rauhaan, antakaa heidän olla. Jos tämä heidän ajamansa hanke

on lähtöisin ihmisistä, se kukistuu itsestään. Jos se taas on Jumalasta, te ette pysty heitä kukistamaan. Pitäkää varanne! Entä jos te taistelettekin itseään Jumalaa vastaan?" (Apt. 5:36-39).

Gamalielin ideana oli siis tämä: historia on osoittanut, että huijareiden alkamat messiaaniset kansanliikkeet kukistuvat itsestään, ilman, että niille pitää tehdä mitään. Näin oli hieman aiemmin käynyt Teudas –nimisen miehen aloittamalle liikkeelle ja sen jälkeen samoin oli käynyt Juudas Galilealainen –nimiselle tyypille.

Kuuluisa juutalainen historioitsija Josephus mainitsee nuo molemmat messiaaniset kansanjohtajat, mutta kirjoittaa heidän esiintyneen eri järjestyksessä kuin mitä Apostolien teoissa sanotaan. Josephuksen mukaan Teudas oli huijari, joka kutsui itseään profetaksi. Samaa tarkoittaa kai Luukas Apostolien teoissa, kun hän kirjoittaa Teudaasta, että hän ”väitti jokin olevansa”. Teudas marssi kannattajiensa kanssa autiomaan halki ja aikoi vallata Jerusalemin. Roomalaiset sotilaat kuitenkin ottivat hänet kiinni, mestasivat ja laittoivat pään näytille, pelotukseksi muille. Gamalielin aikaan Teudaksen aloittama messiaaninen liike oli kokonaan hävinnyt.

Ihan vastaavalla tavalla kävi Juudas Galilealaiselle. Hän käytti hyväkseen keisari Augustuksen määräämää verollepanoa saadakseen aikaan kapinan roomalaisia vastaan. Hän sai enemmän kannattajia kuin Teudas, mutta lopulta hänenkin aloittamansa kansannousu tuhoitiin. (Siitä jäi kuitenkin jäljelle joitain salassa toimivia partisaaneja, joita kutsuttiin zelooteiksi).

Gamalielin mukaan se messiaaninen kansanliike, johon apostolit kuuluivat, oli erilainen kuin Teudaan ja Juudas Galilealaisen porukat. Tämän liikkeen johtaja eli Jeesus Nasaretilainen oli tapettu, mutta liike jatkoi silti olemassaoloon ja kasvoi ja saavutti suosiota. Saattoi siis hyvinkin olla niin, että sen syynä ja alkuunpanijana oli loppujen lopuksi Jumala itse. Mutta jos liike on vain inhimillisen uhon ja taikauskon aiheuttama, silloin se kukistuu itsestään. Siksi Gamalielin mielestä kannatti odottaa jotta nähtäisiin, kummasta apostolien johtamassa liikehdinnässä oli kyse, Jumalan itsensä toiminnasta vai Teudaksen ja Juudaksen tyyppisestä hölmöilystä.

Kunniaa häväistyksestä

Gamalielin puhe saavutti vastakaikua. Neuvosto kutsui apostolit sisään, ruoskitti heidät ja kielsi heitä puhumasta Jeesuksen nimessä, mutta päästi heidät vapaaksi. Apostolit lähtivät neuvostosta iloisina siitä, että olivat saaneet kunnian kärsiä häväistystä Jeesuksen nimen tähden (Apt. 5:39-41).

Apostoleja ei siis lynkattu, mutta heidät ruoskittiin eli nöyryytettiin julkisesti. Kielto Jeesuksesta puhumisesta uusittiin. Mutta apostolit eivät välittäneet häväistyksestä, vaan päinvastoin, iloitsivat siitä.

Tässä he tekivät Jeesuksen neuvon mukaisesti. Hänhän oli sanonut:

"Autuaita olette te, kun teitä minun tähteni herjataan ja vainotaan ja kun teistä valheellisesti puhutaan kaikkea pahaa. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä palkka, jonka te taivaissa saatte, on suuri. Niinhän vainottiin profettojakin, jotka elivät ennen teitä (Matt. 5:11-12).

Heillä oli varmaan mielessä tämä opetus, kun he palasivat iloisina jatkamaan juuri sitä, minkä tekeminen heiltä oli vartavasten kielletty:

Entiseen tapaan he joka päivä opettivat temppelissä ja kodeissa ja julistivat, että Jeesus on Messias (Apt. 5:42)

Kasvusta seurasi käytännön ongelmia

Kun apostolit opettivat evankeliumia, seurakunta kasvoi. Siitä aiheutui mm. logistisia ongelmia. Nimittäin ongelmia siitä, miten köyhille jaettavat avustukset saataisiin jaettua oikeudenmukaisesti. Tällä aiheella alkaa Apostolien tekojen luku 6. Samalla alkaa uusi jakso koko teoksessa. Tähän asti kristinuskossa on ollut kyse Jerusalemiin sijoittuneesta, suhteellisen pienestä liikkeestä. Nyt alkaa jakso, jossa evankeliumi ja sitä julistava kirkko alkaa levittäytyä laajemmalle, ensin lähinnä Syyrian Antiokiaan.

Noihin aikoihin, opetuslasten joukon yhä kasvaessa, kreikkaa puhuvat alkoivat syyttää hepreankielisiä siitä, että heidän leskiään syrjittiin päivittäisiä avustuksia jaettaessa. Silloin apostolit, ne kaksitoista, kutsuivat koolle koko opetuslasten joukon ja sanoivat: "Ei ole oikein, että me ruoan jakamisen tähden lyömme laimin Jumalan sanan. Valitkaa siis, veljet, keskuudestanne seitsemän hyvämaineista miestä, jotka ovat Hengen ja viisauden täyttämiä, niin me asetamme heidät tähän tehtävään. Silloin me voimme omistautua rukoukseen ja Jumalan sanan jakamiseen." (Apt. 6:1-4)

Alkukristityissä oli siis kaksi ryhmittymää, "hepreankieliset" (jotka puhuivat arkikielenään kylläkin arameaa) ja kreikkaa puhuvat. Molemmat olivat varmaankin pääosin juutalaisia. Silti kielellinen eroa aiheutti riitaa ja epäselvyyksiä ruuan jakelussa. Mutta apostolien aika ei riittänyt näiden käytännön ongelmien ratkomiseen. Heidän päätehtävänään kun oli rukoileminen ja Jumalan sanan opettaminen.

He päätyivät samankaltaiseen ratkaisuun, kuin mikä on omassa seurakunnassamme käytössä: toiminnallisen puolen työntekijöiden lisäksi on ns. kiinteistö- ja talouspuolen työntekijät. He tekevät tärkeää työtä, hoitavat tukipalveluja, ja sen avulla toiminnallinen puoli voi keskittyä hengelliseen työhön.

Toisaalta, toimiiko se nykyisin? Eikö meillä käy niin, että Kipa ja Lukkari ja Kirjuri ja monet muut tietokone-ohjelmat saavat aikaan sen, että papeilla on yhä vähemmän aikaa rukoukseen ja Jumalan sanan jakamiseen?

Diakonian virka perustetaan

Kaikki, jotka olivat koolla, pitivät tätä ehdotusta hyvänä. He valitsivat Stefanoksen, miehen, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, sekä Filippoksen, Prokoroksen, Nikanorin, Timonin, Parmenaksen ja Nikolaoksen, antiokialaisen käännynnäisen. Nämä tuotiin apostolien eteen, ja apostolit rukoilivat ja panivat kätensä heidän päälleen (Apt.6:5-6)

Näin valittiin seitsemän ensimmäistä ns, *diakonia*. Heidän tehtävänä oli köyhien avustaminen ja kristillinen rakkaudenpalvelu. On myönnettävä, että eivät he kyllä olleet verrattavissa nykyisiin kiinteistöpuolen työntekijöihin. Heidän hommiinsa kuului myös evankeliumin opettamista; aivan kuin nykyisilläkin diakoneilla, ainakin aika monella.

Diakoneja valittiin siis seitsemän, sillä perusteella, että he olivat ”Hengen ja viisauden täyttämiä”. Heidät asetettiin apostolien eteen. Ilmeisesti oli kyse vihkimyksestä, rukouksesta ja kätten päälle panolla tapahtuvasta siunauksesta. Tällainen tapa oli tuttu jo juutalaisuudesta, jossa ihmisiä asetettiin erityisiin tehtäviin tällä tavalla.

Kun ensimmäiset diakonit saatiin valittua, yksi ongelma oli ratkaistu ja seurakunta jatkoi kukoistustaan.

Jumalan sana levisi leviämistään. Opetuslasten määrä kasvoi Jerusalemissa nopeasti, ja usko voitti puolelleen myös monia pappeja (Apt. 6:7).

Kirkon hengellinen menestys oli vahvistamassa sitä kestävänsä aivan pian alkamassa olevat vainot.

Stefanos vangitaan

Vaino alkoi siitä, kun johtava diakoni Stefanos saarnaili kaupungilla ja teki parannusihmeitä.

Stefanos oli täynnä armoa ja voimaa, ja hän teki suuria ihmeitä ja tunnustekoja kansan keskuudessa. Silloin muutamat miehet ryhtyivät väittelemään hänen kanssaan; toiset näistä kuuluivat niin sanottuihin vapautettujen, kyreneläisten ja aleksandrialaistaisten synagogiin, toiset olivat kotoisin Kilikiasta ja Aasian maakunnasta. Mutta Hengen voimalla hän puhui viisaasti, eivätkä he kyenneet pitämään puoliaan (Apt. 6:8-10).

Stefanos vaikutti ennen kaikkea Jerusalemissa asuvien diasporajuutalaisten keskuudessa. He olivat juutalaisia, joiden esi-isät olivat jossain vaiheessa joutuneet siirtymään muille maille, Afrikkaan tai Vähä-Aasiaan. He olivat omaksuneet hellenistisen kulttuurin ja puhuivat kai enimmäkseen kreikkaa, Silti he olivat identiteetiltään ja uskoltaan juutalaisia ja asuivat Jerusalemissa. Heillä oli siellä omia synagoogiaan. Sellaisissa Stefanos kävi. Ehkäpä hän itsekin oli diasporajuutalainen.

Stafanos oli hurskas mies ja osasi Raamattua. Niinpä hänen teologinen puheensa ei ollut pelkkää äkäistä väittelyä vaan Pyhän Hengen armoittamaa viisasta puhetta, jota vastaan hänen vastustajansa eivät kyenneet pitämään puoliaan.

Seurasiko siitä siis mielenmuutos ja kääntymys? Vielä mitä! Jos väittelyssä ei pärjää, voi turvautua kieroihin konsteihin.

Silloin he värväsivät joitakin miehiä sanomaan: "Olemme kuulleet hänen puhuvan herjaavia sanoja Mooseksesta ja Jumalasta." He yllyttivät kansaa, kansan vanhimpia ja lainopettajia, ja sitten he kävivät käsiksi Stefanokseen ja veivät hänet Suuren neuvoston eteen. Siellä he toivat kuultavaksi vääriä todistajia, jotka sanoivat: "Tämä mies puhuu lakkaamatta tätä pyhää paikkaa ja lakia vastaan. Me olemme kuulleet hänen sanovan, että Jeesus, se Nasaretilainen, hajottaa tämän paikan ja muuttaa säädökset, jotka Mooses on meille antanut." Kaikki, jotka istuivat neuvostossa, kiinnittivät katseensa Stefanokseen, ja hänen kasvonsa olivat heistä niin kuin enkelin kasvot (Apt. 6:12-15).

Stefanos on raahattu Suuren neuvoston eteen, väärät todistajat ovat antaneet valheelliset todistajanlausuntonsa. Kaikkien katse kääntyy syytettyyn. Mitä hän sanoisi? Vielä hän ei sano mitään, mutta hänen kasvoiltaan loistaa ylimaallinen rauha, nöyryys, viattomuus, viisaus ja varmuus, jotka tuovat katselijoiden mieleen enkelin kasvot.

Ensi kerralla kuulemme, mitä sitten tapahtui.